ਸਤਲੁਜ ਜਲ ਵਿਦਿਯੁਤ ਨਿਗਮ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐੱਲ.ਆਰ.ਐੱਸ. &

ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 9871)

ਸਤੰਬਰ 24, 2018

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ - ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ - ਕੀ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1953 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਗੀਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਜਗੀਰਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਜ਼ਮੀਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਤਮੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ, 1972 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਹੋਲਡ: ਇਹ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯਤ ਸੀ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ LA ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ LA ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਕੋਈ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ LRs ਕੋਲ ਵਿਆਜ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894

- ss.18 ਅਤੇ 30 - ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਿਗ ਲੈਂਡਡ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1953 - s.27 - H.P. ਸੀਲਿੰਗ ਆਨ ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1972 – s.11.

ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ - ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1966-67 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 28,019 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਦੂਜੀ ਵਾਰ 57,388/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਾਲ 1980-81 ਵਿੱਚ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ, 1972 ਦੇ ਤਹਿਤ - ਤੀਜੀ ਵਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਖੇਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੈਸਟਿੰਗ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਹੀ - ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ. - ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ - ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ - ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 - ss.18 ਅਤੇ 30 - ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1953 – s.27 – H.P. ਸੀਲਿੰਗ ਆਨ ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1972 – s.11.

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - "ਫਰਾਡ" - ਆਯੋਜਤ: ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡ: 1. ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ 64 ਵਿੱਘੇ 12 ਬਿਸਵੇ ਕੇਵਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਝਕੜੀ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ 1011 ਵਿੱਘੇ 6 ਬਿਸਵਾਸ ਦੇ ਖਟਾ ਨੰਬਰ 1 ਕਿਟਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। 1955-56 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਾਖੜੀ ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਜਦੋਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬਿਗ ਲੈਂਡਡ ਅਸਟੇਟ ਐਂਡ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ 155.58 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸੀ। ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 27(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 44, 45] [303-D-H; 304-ਏ]

ਜਾਦਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. AIR 1960 SC 1008 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਇਹ ਤੱਥ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਚ.ਪੀ. ਅਧੀਨ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਲਿੰਗ ਆਨ ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1972 ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯਤ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ 1989 ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਜ਼

ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 54] [309-ਡੀ-ਜੀ]

3. ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ ਆਰਡਰ ਪਹਿਲਾਂ 1980 ਅਤੇ 1985 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1993 ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਰਕਮ ਕਢਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਵੈਸਟਿੰਗ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂ LA ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੰਗਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਂ LRs ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਏ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨਗੇ। [ਪਾਰਾ 59 ਅਤੇ 78] [312-ਈ-ਜੀ; 313-ਏ; 326-F-G]

ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇਵੀ ਵਿ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2002) 3 SCC 705 : [2002] 2 SCR 404; ਮੇਹਰ ਰੁਸੀ ਦਲਾਲ ਵਿ. ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2004) 7 SCC 362 : [2004] 1 ਸਪਲ. SCR 956; ਅਹਦ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਵਿ. ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. (2005) 1 SCC 545 : [2004] 6 Suppl. SCR 191; ਯੂ.ਪੀ. ਆਵਾਸ ਇਵਮ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿ. ਗਿਆਨ ਦੇਵੀ (1995) 2 SCC 326 : [1994] 4 Suppl. SCR 646; ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇਵੀ ਵਿ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2003) 3 SCC 128; ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੇਵੀ, (2003) 8 SCC 319 : [2003] 4 Suppl. SCR 543; ਮਧੁਕਰ ਸਦਭਾ ਸ਼ਿਵਰਕਰ ਵਿ. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2015) 6 SCC 557; ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਪਰਸਰਾਮਪੁਰੀਆ ਵੀ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇਵੀ ਸਰਾਫ (2006) 7 SCC 756 : [2006] 5 Suppl. SCR 325; ਰਾਜ ਦੇ ਏ.ਪੀ. v. ਟੀ. ਸੂਰਿਆਚੰਦਰ ਰਾਓ, (2005) 6 SCC 149: 2005] 1 Suppl. SCR 809; ਏ.ਵੀ. ਪਪੀਤਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ v. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏ.ਪੀ. (2007) 4 SCC 221 : [2007] 3 SCR 603; ਐੱਸ.ਪੀ. ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਵਿ. ਜਗਨਨਾਥ (1994) 1 SCC 1 : [1993] 3 Suppl. SCR 422; ਕੇ.ਕੇ. ਮੋਦੀ ਵਿ. ਕੇ.ਐਨ. ਮੋਦੀ (1998) 3 SCC 573 : [1998] 1 SCR 601; ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਕਲੈਕਟਰ, ਬਠਿੰਡਾ (1996) 5 SCC 14; [1996] 4 ਸਪਲ. SCR 239; ਐਚ.ਪੀ. v. ਹਰਨਾਮਾ (2004) 13 SCC 534; ਮਦਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵੀ. ਮੇਜਰ ਸੁਧੀਰ ਸੀਵਲ (2008) 8 SCC 744: [2008] 12 SCR 1154 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 1008	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 48
[2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 404	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 60
[2004] 1 ਸਪਲ. SCR 956	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 60

[2004] 6 ਸਪਲ. SCR 191	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 60
[1994] 4 ਸਪਲ. SCR 646	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 60
(2003) 3 SCC 128	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 62
[2003] 4 ਸਪਲ. SCR 543	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 67
(2015) 6 SCC 557	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 68
[2006] 5 ਸਪਲ. SCR 325	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 69
[2005] 1 ਸਪਲ. SCR 80	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 70
[2007] 3 ਐਸਸੀਆਰ 603	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ ੭੧
[1993] 3 ਸਪਲ. SCR 422	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ ੭੨
[1998] 1 ਐਸਸੀਆਰ 601	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ ੭੩
[1996] 4 ਸਪਲ. SCR 239	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ ੭੪
(2004) 13 SCC 534	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 75
[2008] 12 ਐਸਸੀਆਰ 1154	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ ੭੬

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 9871

1991 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 25.02.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2018 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9872-9873, 9874, 9875, 9876, 9877, 9878, 9879, 9880।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਨੈ ਕੁਠਿਆਲਾ, ਯਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਮਾ ਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਬੀ.ਕੇ. ਸਤੀਜਾ, ਕੇ.ਕੇ. ਉਪਾਧਿਆ, ਸ਼ੈਰਿਆ ਕੁਠਿਆਲਾ, ਯਸ਼ ਪਾਲ ਢੀਂਗਰਾ, ਕੁ. ਬੀਹੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ. ਉਰਨਿਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਸਿਧਾਰਥ ਗਰਗ, ਸੁਮਿਤ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗਰਗ, ਧਨੰਜੈ ਗਰਗ, ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਨਰੇਸ਼ ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਿਮਿੰਦਰ ਲਾਲ, ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗਰਗ, ਸ. ਪ੍ਰੋਮਿਲਾ, ਵਾਈ.ਪੀ. ਢੀਂਗਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬਿਗ ਲੈਂਡਡ ਅਸਟੇਟ ਐਂਡ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1953 (ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਦਾ ਅਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਹੂਮ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਚ.ਪੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸੀਲਿੰਗ ਆਨ ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1972 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

3. ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇਗਾ; ਦੁਬਾਰਾ, ਨਵੇਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਗੁਆਚ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਖੇਡ ਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਮੀਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

4. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸਵਰਗੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਰਾਮਪੁਰ, ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਨਨਖੜੀ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਮੋਹਸੂ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਰੋਹੜੂ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਨੌਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਨਿਛੜ ਹੈ।

5. 393 ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 1011 ਵਿੱਘੇ, 6 ਬਿਸਵਾਸ ਵਾਲੀ ਪਿੰਡ 'ਝਾਕੜੀ' ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 14.11.1962 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚੋਲੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ 64.12 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਕੜ ਵਿੱਚ 5 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 19.9.1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 14 ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 13 ਵਿੱਘੇ 12 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਤੌਨੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, 14, 122, 125। , 142, 143, 165, 212, 238, 241, 288, 423, 494, 511 ਅਤੇ 512। ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਣ-ਮਾਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ 13 ਵਿੱਘੇ, 12 ਬਿਸਵੇ ਸੀ।

6. ਮਰਹੂਮ ਜਗੀਰਦਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 14.11.1962 ਨੂੰ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. [ਸੀ] ਨੰ. 15/1962. ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ,

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

7. ਵੈਸਟਿੰਗ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਥਾਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫਸਰ, ਮਹਾਸੂ, ਨੇ ਮਿਤੀ 12.4.1966 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 28,019.45 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ 1,703.25 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਰਕਮ 26,316.20 ਰੁਪਏ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ 6.5.1966 ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 12.4.1966 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਮਹਾਸੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1703.25 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੇ 28,019.45 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.11.1962 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 1186-1191/1966. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਸਵੈਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 17.9.1969 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

“ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ S.27 ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ. ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ.11 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ. 8.11 ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ- ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 8.15 ਵਿੱਚ. ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਮਿਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕਿ S.27 ਦੇ ਉਪ S.53 (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਯਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਵੇਸਟਿੰਗ ਸਬ-ਐਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (1) ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਐਸ. (3) ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪ 8(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪ S(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵੇਸਟਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਨਰਵਾਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜੋ ਉਪ 8(5) ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਪ S(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵੈਚਲਿਤ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ S.27(1) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਰਕੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਨੰ.15/1962। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 9.7.1970 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17.9.1969 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ।

11. ਮਰਹੂਮ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 15/1970 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਅਧੀਨ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ; ਕੀ ਮੁਦਈ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ

ਅਤੇ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ, ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ? ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 12.4.1966 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ? ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫਸਰ ਦੇ 12.4.1966 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ 15/1970 26.6.1973 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ 26.1.1955 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਖਾਤਮਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ:

"25. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਐਕਟ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

41. ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 26 ਜਨਵਰੀ 1955 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਖਾਤਮਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਆਪਣੀ "ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ" ਨੂੰ

ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਲਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ। ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1970 ਦੇ ਸੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 15 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 5, 11 ਅਤੇ 12 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਟਾਪੇਲ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ। ਸਿਰਫ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ।

13. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 26.6.1973 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਚਪੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ 'ਤੇ ਸੀਮਾ, ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 23.6.1986 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ , ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ, 1972 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਝੂਠੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਲਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ.

14. 1970 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੀ.ਐਸ. ਨੰ. 15 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਿਹਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਅਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1966 ਵਿੱਚ.

15. ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਸਾਲ 1972 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ 1972 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।

16. 10.6.1980 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਸੀਲਿੰਗ) ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਨੇ 10,027.5 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 5.9.1985 ਨੂੰ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮਿਤੀ 10.6.1980 ਦੇ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ 10,027.5 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੀਮਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਖਰਕਾਰ ਕਲੈਕਟਰ, ਰਾਮਪੁਰ ਬੁਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਮਲਾ, 10.11.1993 ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ 57,888.80 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਭਾਵ 10027.5 ਵਿੱਘੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਿਤੀ 10.6.1980 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਡਰਾਫਟ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

17. 1980 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1987 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 10.6.1980 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ 10,027.5 ਬਿਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

18. 10.11.1993 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਭਗ 9000 ਵਿੱਘੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 30.8.1996 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 18.1.2002 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1.8.2013 ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ।

19. ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪੀਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, 9.1.1987 ਨੂੰ ਐਚ.ਪੀ. ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਝਖੜੀ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ। ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਾਥਪਾ ਝਕੜੀ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਐਨਜੇਪੀਸੀ) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਤਲੁਜ ਜਲ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 24.2.1989 ਨੂੰ 20,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿੱਘਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਲਏ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 23.7.1991 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਰਾਹੀਂ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿੱਘਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ।

20. ਝਕੜੀ ਹਾਈਡਲ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਲੋਨੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 11.7.1988 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 27.2.1991 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 4.7.1991 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 27.3.1997 ਨੂੰ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਘਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ।

21. ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ XXVII ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ

ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

22. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਏ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2001 ਦੇ 3741-52 ਅਤੇ 3753-57 ਨੰ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 3.5.2001 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ XXVII ਅਤੇ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ XVII ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 3.5.2001 ਦੇ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

“ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ।

ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ; ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ XVII ਸੀਪੀਸੀ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ XXVII ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿਓ।"

23. ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ 25.2.2008 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਜਲ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

24. ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 72 ਲੈਂਡ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਫਸਟ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

25. SLP [C] No.9281/2014 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 18.9.2013 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਐਂਡ ਓਰਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ CWP ਨੰਬਰ 2931/2010 ਹੋਣਾ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 18.9.2013 ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਉਪਾਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਕਮ ਨੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ LA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28A ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਸਤਲੁਜ ਜਲ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਨੇ ਸਾਲ 2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

26. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 3 ਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1966-67 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 28,019 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ, 1972 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 1980-81 ਵਿੱਚ 57,388/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 256/1979, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਆਰਐਫਏ ਨੰਬਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। .9/1973.

27. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਕੋਈ ਟਾਈਟਲ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਿਯਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ LA ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਤੇ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਲ.ਏ.ਓ ਅਤੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਕੋਈ ਟਾਈਟਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਸਿਰਲੇਖ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਕੇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।

28. ਅੱਗੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਲਏਸੀ ਦੁਆਰਾ 1989 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਰੀਖਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਆਰ.ਐਫ.ਏ. ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਤਰੁੱਟੀ ਜ਼ਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ. ਜਦੋਂ 'ਫਰਾਡ ਵਿਟੀਏਟਸ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਲੇਬਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। .

29. ਇਹ LRs ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੰਪੱਤੀ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ LA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਜਾਂ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 3.6.2004 ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜੀ

ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਰਫ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(5) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿੰਡ ਝਕੜੀ ਦੀ 1011 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 6 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਤਕਾਲ 27.2.1962 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 12.4.1966 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 12.4.1966 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

30. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ' ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਝੱਖੜੀ ਦਾ ਰਕਬਾ ਜੋ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਬਚਿਆ ਸੀ ਉਹ 2119 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 19 ਬਿਸਵੇ ਸੀ। ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 15/1970 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

31. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ

ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 15/1970 ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਹੋਲਡਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਗਲਤ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਤੀ 10.6.1980 ਦੇ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ 10027.5 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 10.11.1993 ਦੇ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਵਾਧੂ 9679 ਵਿੱਘੇ ਕੁੱਲ 19706.5 ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

32. ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

(ii) ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ?

(iii) ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੂਟ ਨੰ.15/1970 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

(iv) ਕੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 30 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ "ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ"।

(v) ਕੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਤੇ/ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ?

ਸਵਾਲ ਨੰ.1: ਪ੍ਰ. H.P ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਐਕਟ, 1953

33. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਾਤਮਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। 26.1.1955 ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਜਾਇਦਾਦ', 'ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ' ਅਤੇ 'ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼' ਨੂੰ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(3) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਮਾਲ ਐਕਟ, 1887 ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਰਥ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੈ। 26.1.1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

34. ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ, 1867 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1), 3(2) ਅਤੇ 3(3) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਜਾਇਦਾਦ', 'ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ' ਅਤੇ 'ਹੋਲਡਿੰਗ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ: - ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ; (1) "ਜਾਇਦਾਦ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ- (a) ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲੀਆ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਜਾਂ ਰੀਡੀਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਾਂ (c) ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(2) "ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਹੋਲਡਿੰਗ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲ ਦੇ ਬਕਾਏ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਰਕਮ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ;

(3) "ਹੋਲਡਿੰਗ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਹਿੱਸਾ।

35. ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਜਾਂ ਰੀਡੀਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

36. ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ, 1887 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਹੋਲਡਿੰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਰੀਡੀਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮੀਕਰਨ 'ਹੋਲਡਿੰਗ' ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਅਤੇ 'ਹੋਲਡਿੰਗ' ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।

37. ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“(5) “ਜ਼ਮੀਨ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

(ਏ) ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ,

(ਬੀ) ਬਾਗ,

(c) ਗ਼ਾਸਨੀ;

38. ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਵਿੱਚ 'ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਲਈ, ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ. ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ ॥ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਤੋਂ 27 ਤੱਕ ਅਧਿਆਇ ॥। ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਹੀ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“15. (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀ ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ।

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ -

(a) ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੋਈ ਕਿਰਾਇਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ;

(ਬੀ) ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰ ਸੀ; ਅਤੇ

(c) ਧਾਰਾ 84 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (b) ਤੋਂ (f) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਤੀਜੇ ਬਦਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣਗੇ।"

39. ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“16. ਉਹ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਗਣਨਾ ਧਾਰਾ 12 ਅਤੇ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ।"

40. ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

41. ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਆਮਦਨ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਸਵੈਚਲਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 27(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਬਚਤ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 27(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਪੁਰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਧਾਰਾ 27(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 17 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਖਾਤਮਾ ਐਕਟ. ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"27. (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(3) ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ ॥ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ

ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਗੁਣਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ (2) ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। .

(5) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਮਲਿਤ ਅਤੇ ਚੌੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਬਾਗਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ਾਸਨੀਆਂ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਤਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਮਲਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਨਿਵਾਸ ਸਵੈਚਲਿਤ ਹੈ। .

42. ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 17.9.1969 ਦੇ ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ" ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਸਿਰਫ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਣਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਚਾਰਾਗਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ, ਬਾਗ ਅਤੇ ਗ਼ਸਨੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ, ਅਬਾਦੀ, ਘਰਾਟ, ਕਲਹੂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

43. ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ H.P ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਤਮਾ ਐਕਟ. ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ, 1887 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਹੋਲਡਿੰਗ' ਅਤੇ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ' ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ

ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

44. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਜੋ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ 64 ਵਿੱਘੇ 12 ਬਿਸਵੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਇਹ 27.2.1962 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੱਟਾ ਨੰਬਰ 1 ਕਿਟਾ ਮਾਪ 1011 ਵਿੱਘੇ 6 ਬਿਸਵਾਸ ਪਿੰਡ ਝਕੜੀ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। 19.9.1964 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਖੇਤਰ 14 ਵਿੱਘੇ 12 ਬਿਸਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1955-56 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਤੋਂ ਜੱਖੜੀ ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲੀਆ 155.58 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖਾਤਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ 125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

45. ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 27(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 12.4.1966 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮਹਾਸੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਕਸੁੰਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 28,019 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਸਵੈਚਾਲਤ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਵੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

46. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ, ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸੀ.ਐਸ. ਨੰ. 15/1970 ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 17.9.1969 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ

ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਵੈਸਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਵਰਗੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 15/1970 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ, ਅਬਾਦੀ, ਘਰਾਟ, ਕੋਹਲੂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਮਕਿਨ ਸੀ। ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਘਸਨੀ ਜੋ ਕਿ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੇ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਟੈਂਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ। ਉਕਤ ਸਟੈਂਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 15/1970

47. ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਫਿਰ ਵੀ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘਸਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਘਾਹ ਉਗਾਉਣਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਰਾਗਾਹ ਜਾਂ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਖੇਤੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੇਅਰੀ-ਫਾਰਮਿੰਗ, ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਘਾਹ ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਬਾਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਜਾਂ ਨਰਸਰੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਲਈ। ਫ੍ਰੈਕਟਸ ਨੈਚੁਰਲ ਇਕੱਲੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਿਜੀ

ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

48. ਜਾਦਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 1008, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਗਠਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 240 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਸੰਸਦ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 31 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31ਏ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 31 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। LA ਐਕਟ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ 125 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਚਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

2. ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ:

49. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

50. ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ 1972 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਧਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਲਿੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"11. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵੈਸਟਿੰਗ

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ, ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ (ਸੰਬੰਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ), ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਗਿਰਵੀਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗਾ।

51. ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“4. ਆਗਿਆਯੋਗ ਖੇਤਰ-

(1) ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ -

(a) ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ- 10 ਏਕੜ।

(ਬੀ) ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਸਲ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ- 15 ਏਕੜ।

(c) ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ (a) ਅਤੇ (b) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਗਾਂ ਹੇਠਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - 30 ਏਕੜ।

(2) ਕਿਨੌਰ ਅਤੇ ਲਾਹੌਲ ਅਤੇ ਸਪਿਤੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੰਗੀ ਅਤੇ ਚੰਬਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਭਰਮੌਰ, ਬੈਜਨਾਥ ਕਾਨੂੰਗੋ ਦੇ ਛੋਟਾ ਭੰਗਲ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਬਾਰਾ ਭੰਗਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਪਾਲਮਪੁਰ ਦਾ ਸਰਕਲ, ਰੋਹੜੂ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਦੋਦਰਾ ਕੋਵਾਰ ਪਟਵਾਰ ਸਰਕਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰਾਮਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪੰਡਰਾਬੀਸ ਪਰਗਨਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 70 ਏਕੜ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਾਧੂ ਨਾਬਾਲਗ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਰ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਇਕਾਈ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਕੁੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖਰੀ ਇਕਾਈ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਇਕਾਈ ਲਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

(i) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਇੱਕ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਡੇਢ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਸੱਤ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ; 1976

(ii) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਇੱਕ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਡੇਢ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ

ਜਾਵੇਗਾ। (ਬੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 70 ਏਕੜ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 30 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ]।

(6) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

“6. ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਛੱਤ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ।

52. ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਸੀਲਿੰਗ) ਦੁਆਰਾ 10.6.1980 ਨੂੰ 10,027 ਵਿੱਘੇ 5 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕ ਨੇ 57,888.80 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਤਹਿਤ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਊਚਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ

"ਵੀ. ਨੰ.	ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ
61	18620-60	3.11.80
62	10900-00	5.11.80
63	15000-00	29.1.81
64	3935-65	20.3.81
65	9600-00	31.3.81

53. ਹੁਣ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਊਚਰ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਇਹ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 30.6.1980 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ.224/1982 ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਸੀਲਿੰਗ) ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਭਾਵ 24.1.1971 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 5.9.1985 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਿਤੀ 10.6.1980 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ

ਤਬਾਦਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। 10.6.1980 ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਰਗੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 5.9.1985 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਅਤੇ 5.9.1985 ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਸੀਲਿੰਗ) ਨੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ 19706 ਵਿੱਘੇ 5 ਬਿਸਵੇ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਲੈਕਟਰ (ਸੀਲਿੰਗ) ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 10.11.1993 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 30.8.1996 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 18.1.2002 ਨੂੰ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

54. ਇਹ ਤੱਥ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਕੋਲ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 30.6.1980 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1989 ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। . ਇਹ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ

ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਐਲ.ਆਰ. ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(iii) ਮੁੜ ਵਿੱਚ: ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ C.S No.15/1970 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ
55. ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ.15/1970 ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 23.6.1986 ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 9/1973 ਵਿਚ 1970 ਦੇ ਸੀ.ਐਸ. ਨੰ. 15 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 23.6.1986 ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਰਾਮਪੁਰ ਬੁਸ਼ਹਿਰ ਦੁਆਰਾ 10.06.1980 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਰਾਮਪੁਰ ਬੁਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲੋਂ 10.06.1980 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ. ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "

ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਫ.ਏ. ਨੰ.9/1973 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ, ਰਾਮਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਤਹਿਤ 10.6.1980 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਤੀ 10.6.1980 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਾਊਚਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਈ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

56. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.9.1969 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਭਾਲੀ ਗਈ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ 1962 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 15/1970 ਵਿੱਚ ਸੀ. ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਕੇਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਕਿ ਇਹ "ਜ਼ਮੀਨ" ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

57. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ "ਜ਼ਮੀਨ" ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਕਟ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਅਰਥ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 23.6.1986 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 15/1970 ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਐਲਆਰਜ਼ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੰਗਤ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਸੀ.ਐਸ. ਨੰ. 15/1970 ਵਿਚ ਨਾ ਲਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ, ਸਗੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ

ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੈਸਟਿੰਗ ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਅਤੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੈ।

58. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 15/1970 ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ LA ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ , ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 30.6.1980 ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਅਤੇ 1993 ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1980 ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 5.9.1985 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 5.9.1985 ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 30.6.1980 ਅਤੇ 5.9.1985 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ।

59. ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ 1980 ਅਤੇ 1985 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1993 ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਰਕਬਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ, ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਰਕਮ ਕਢਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਬੋਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੈਸਟਿੰਗ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂ LA ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੰਗਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(iv) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ: LA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ:

60. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਲਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਜਾਂ 30 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ

ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਕਿ ਰਾਜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2002) 3 ਐਸਸੀਸੀ 705, ਮੇਹਰ ਰੁਸੀ ਦਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2004) 7 ਐਸਸੀਸੀ 362, ਅਹਦ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜ, (2004) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (2005) 1 SCC 545, ਅਤੇ U.P. ਆਵਾਸ ਇਵਮ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨ ਦੇਵੀ, (1995) 2 SCC 326, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ।

61. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, 24.2.1989 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1993 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਗਈ।

62. ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2003) 3 SCC 128 ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਜ਼ਮੀਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"26. ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਉਪਾਅ ਸਿਰਫ਼ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 18(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਥਾਨ ਦੇ ਤੌਰ

'ਤੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ। ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸਿਰਲੇਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਹੈ, ਜੋ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1) ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ (i) ਅਸਲ ਖੇਤਰ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। , (ii) ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਅਰਥਾਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਅਤੇ (iii) 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ। 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਸਿਰਫ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਅਧਾਰ। 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੋਸਟ-ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਆਜ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 30 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ (i) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ, ਜਾਂ (ii) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ (ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ) ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਰਾਜ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 18 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੋ। ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਜਾਂ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੀਮਾ ਦੇ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਹੀ, ਸਹੀ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਟਾਈਟਲ ਪੋਸਟ-ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 30 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਤੇ 30 ਓਵਰਲੈਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤਰ ਹੋਣਗੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

63. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੇਬਲ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸਟੈਂਡ ਲੈ ਕੇ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1987 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1000 ਵਿੱਘੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਝਕੜੀ ਵਿਖੇ ਵਿਵਾਦਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ. ਧੋਖਾਧੜੀ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ; ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 72 ਅਵਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

64. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਮੇਹਰ ਰੁਸੀ ਦਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2004) 7 ਐਸਸੀਸੀ 362 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ। ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ LAO ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ LAO ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। LAO ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੋਚਿਆ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ LAO ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

65. ਅਹਦ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ., (2005) 1 SCC 545 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾਖਲਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸੇ ਗਲਤ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ LA ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਐਲਆਰਜ਼ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ

ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

66. ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ: (1) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਣਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ। (3) ਕਿਸੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ, ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਭਰੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਤਸ਼ੱਦਦ। (4) ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਵਿਹਾਰ; ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਸਿਵਲ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਬਿਆਨ ਉਨਾ ਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਝੂਠਾ ਹੋਣਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਝੂਠ ਸਿਰਫ ਇਸਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ।

ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੇਈਆਰਆਰ ਵਿੱਚ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਹੈ ... ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਧੋਖਾਧੜੀ ... ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਭੁੱਲਾਂ, ਅਤੇ ਛੁਪਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਫਰਜ਼, ਭਰੋਸੇ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। . ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੈਰਾਨੀ, ਚਲਾਕੀ, ਚਲਾਕੀ, ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

67. ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੇਵੀ, (2003) 8 SCC 319 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੈਸ-ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਬਚਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

“15. ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ।

16. ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

17. ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

18. ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਰਾਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

23. ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹਨ।

25. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੈਸ-ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

68. ਮਧੂਕਰ ਸਦਭਾ ਸ਼ਿਵਰਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2015) 6 SCC 557 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਿਖਾ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"27. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲ ਦੇ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਘੜਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾ ਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਉਪ-ਲੀਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਝੂਠੇ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੇਡੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਬੇਪਰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ. ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਪੁਣੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਫੜੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਲੀਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪ੍ਰਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਸਲ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ 3000 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 384 ਉਪ-ਪਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਗ਼ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਢੁਕਵੇਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ। ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

69. ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਪਰਸਰਾਮਪੁਰੀਆ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇਵੀ ਸਰਾਫ, (2006) 7 SCC 756 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"55. ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ। [ਦੇਖੋ - (1) ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐੱਸ., (2003) 8 SCC 319 ਦੇ ਬਾਅਦ (2) ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ, ਅਤੇ Anr. v. ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਯਾਦਵ, (2004) 6 SCC 325; (3) ਏ.ਪੀ. ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਟੀ. ਸੂਰਿਆਚੰਦਰ ਰਾਓ, (2005) 6 SCC 149; (4) ਈਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਐਨਆਰ., (2005) 7 SCC 190; (5) ਲਿਲੀਕੁਟੀ ਬਨਾਮ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ, SC ਅਤੇ ST Ors., (2005) 8 SCC 283; (6) ਚੀਫ ਇੰਜਨੀਅਰ, ਐਮ.ਐਸ.ਈ.ਬੀ. ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਸੁਰੇਸ਼ ਰਘੁਨਾਥ ਭੋਕਰੇ, (2005) 10 SCC 465; (7) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੱਤਿਆ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, (1975) 1 SCC 120; (8) ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਬ ਬਨਾਮ ਸੱਯਦ ਇਸਮਾਈਲ, (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 693; ਅਤੇ (9) ਅਸ਼ਰਫੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੋਇਲੀ, (1995) 4 SCC 163।]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

70. ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਟੀ. ਸੂਰਿਆਚੰਦਰ ਰਾਓ, (2005) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 149 ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਮਰਪਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ

ਖੋਹੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

8. "ਧੋਖਾਧੜੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ; ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾੜੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। "ਧੋਖਾਧੜੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ. ਸੱਟ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਾਂਝੀ, ਭਾਵੇਂ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਲਾਭ ਜਾਂ ਫਾਇਦਾ, ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਕਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਜਾਂ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. [ਦੇਖੋ ਡਾ. ਵਿਮਲਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, 1963 Supp (2) SCR 585 ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਸਤਿਅਮ ਫੇਬਰਸ (ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (1996) 5 SCC 550]

9. "ਧੋਖਾਧੜੀ" ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ। (S.P. Changalvaraya ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ, (1994) 1 SCC 1 ਦੇਖੋ।)

10. "ਧੋਖਾਧੜੀ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਸ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., (2003) 8 SCC 319।)

13. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲਾਲ, (2002) 1 SCC 100, ਰਾਮ ਪ੍ਰੀਤੀ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ U.P. ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, (2003) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 311, ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਾਵਿਤਰੀ

ਦੇਵੀ, (2003) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 319 ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਲੇਲੈਂਡ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਟੀ.ਐਨ. ਅਤੇ Anr., (2004) 3 SCC 1.

14. ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ, (ਦੇਖੋ ਗੋਰੀਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਜੋਸ਼ੀ ਅੰਬਾ ਸ਼ੰਕਰ ਫੈਮਿਲੀ ਟਰੱਸਟ, (1996) 3 SCC 310 ਅਤੇ S.P. ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ, (1994) 1 SCC 1)।

15. "ਧੋਖਾਧੜੀ" ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰੀਤੀ ਯਾਦਵ, (2003) 8 SCC 311 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

16. ਲਾਜ਼ਰਸ ਅਸਟੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੀਸਲੇ (1956) 1 QB 702 ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਡੇਨਿੰਗ ਨੇ ਪੰਨੇ 712 ਅਤੇ 713 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ: (ਸਾਰੇ ER p. 345C)

“ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ, ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ”

ਉਸੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਪਾਰਕਰ ਐਲਜੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ "ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

71. ਵਿੱਚ ਏ.ਵੀ. ਪਪੀਯ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ A.P., (2007) 4 SCC 221, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

19. ਹੁਣ, ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਐਡਵਰਡ ਕੋਕ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ;

ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ।

22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ, ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ - ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ - ਨੂੰ ਹਰ ਅਦਾਲਤ, ਉੱਤਮ ਜਾਂ ਘਟੀਆ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

38. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ, ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ/ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਉ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚੀਏ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਲੀਨਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ, ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

39. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਸਫਲ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਖੇਡ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਵੈਧ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਅਦਾਲਤ, ਉੱਤਮ ਜਾਂ ਘਟੀਆ ਦੁਆਰਾ ਬੇਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲਤੀ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

72. S.P. ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ, (1994) 1 SCC 1 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

“5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਗਨਨਾਥ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਖੇਡ ਕੇ ਮੁੱਢਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ "ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਕੇਸ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੱਚੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰੇ"। "ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ

ਬੇਤੁਕੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਈਮਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਇੰਜਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲੇ, ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬੈਂਕ-ਲੋਨ-ਡੈਂਜਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਰ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਹਨ - ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੀਵਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੇਸ ਝੂਠ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਕਿ ਜਗਨਨਾਥ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਖੇਡ ਕੇ ਮੁਢਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨਾਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧੋਖੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ। ਜਗਨਨਾਥ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸੋਕਰ ਕੋਲ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸੋਕਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸੋਵਕਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਰੀਲੀਜ਼ ਡੀਡ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਬੀ-1S) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸੋਕਰ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸੋਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਬੀ-15 ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਾਪੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ, ਜੋ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਖੇਡਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

73. ਵਿਚ ਕੇ.ਕੇ. ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਨ. ਮੋਦੀ, (1998) 3 SCC 573, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

74. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ, ਬਠਿੰਡਾ, (1996) 5 SCC 14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1972 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਵਾਂ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੱਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਾਲ 1980 'ਚ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਸੀਲਿੰਗ) ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨਣ ਅਤੇ ਫਿਰ 1993 'ਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਤਮੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ/ਖੁੱਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਲਕ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

75. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਪੀ. v. ਹਰਨਾਮਾ, (2004) 13 SCC 534, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਬਜ਼ਕਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

76. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਦਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਮੇਜਰ ਸੁਧੀਰ ਸੇਵਲ, (2008) 8 ਐਸਸੀਸੀ 744 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 27(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 (4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। LRs ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ।

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ LA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18/30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੁਨਰ-ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਤਬਾਦਲੇ:

77. SJVN ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਨਾਮੀ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਚੇ ਤਬਾਦਲੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 72 ਹਵਾਲਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੱਚਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ।

78. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਲਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 28-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਜ ਤੋਂ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਰਾਜ ਨੂੰ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate